

Szerkesztőség és kiadó hivatal

Székhelyi-utca SIMON-ház Kunz József ut
kereskedésével szemben.

HIRDETÉNYEK,

Előzetési pénzek és a kiadás körüli panaszok
valamint a lap szelemi részét illető
minden közlemények ide intézendők.

Nemzetellen levelek csak ismert kizárólag
fogadtattak el.

DEBRECZENI ELLENŐR.

POLITIKAI, TARSADALMI és KÖZGAZDASÁGI LAP.

A SZABADELVU PART KÖZLÖNYE.

Megjelen naponként, a vasárnap és péntek kivételével.

Előzetési ár:

Helyben házhoz hordva vagy vidékre
postán küldve

Egész évre	10 frt — kr.
Félévre	5 frt — kr.
Negyedévre	2 frt 50 fr.
Egy óra	1 frt — kr.

Hirdetési díj:

Öt-hatszopitisor egyszeri bejelentésért 5k.
Bélyegdíj minden hirdetésért külön 30 kr
Nyitólár 4 hasznos sorokért 20 kr.

Hirdetést vagy reklámot magában foglaló
ujdonság sora 50 krajczár.

XV. évfolyam 1888.

Debreczen. Hétfő, Április 23.

80. szám.

Gróf Taaffe Ede.

Azt hitte gróf Taaffe, hogy kormányával a pártok felett áll s imé a pártok alatt áll és ezek a hátán sétálnak. Az osztrák birodalmi tanács képviselőháza apr. 20-án megtagadta a Taaffe kabinetét az ugynevezett rendelkezési alapot, melylyel az egész világ eminemens módon van egybekötve a birodalmi kérdés és egy jó barátának azon kísérlete, hogy a szavazás bizonytalannak konstatáltassék s névszerinti szavazás által korrigáltassék, Smolka elnök jogerzetén meghiusult, ki hódol az igazságos jellemnek ezen jelmondatának: amicus Plato, sed magis amica veritas, és a vele igen jó barátságban élő miniszterelnök kedvéért nem homályosíthatta el az igazságot. Gróf Taaffe Ede kétségtelenül szelleműs és találékony ember léte, hogy a később csakugyan bekövetkezett eseményeknek minden esetre elejét vegye, mindjárt a kényes pontra vonatkozó vita kezdetén kijelentette, hogy a rendelkezési alap megszavazását kabinetje részére, mely a pártok felett áll s a többséget, melyre nagy kérdésben támaszkodhatik, előbb keresnie kell, nem hiszi, hogy a szokásos parlamenti sablonok szerint bizalmi kérdésnek kelljen tekintenie.

Csak hogy ez a legjobb esetben egy többé-kevésbé jó élezt és ha gróf Taaffe, a kijelentett fenntartás folytán, bár csakis egy meglehetősen kérdéses álokoskodás alkalmazásával, talán-talán tultheti is magát azon szükségességen, hogy a képviselőház elpártoló szavazatából — mely az urakházának ellenkező szavazata folytán visszazármaztatató a képviselőházhoz s itt kedvezően megmáshatathatik, — saját személyére az alkotmányos következményeket levonja: mégis világos és kétségtelen, hogy a „rendszer,” egy bizonyos kormánypárt s többség hiánya, egy olyannak folytonos keresése és a kormányának támasznélküli ingadozása és le-

begése, határozott vereséget szenvedett. Különben a bizalmatlansági szavazatnál drasztikusabban kimutatta az azt megelőzőt hallatlan botrányos jelenet, hogy az eddigi rendszer tovább halasztása az egész parlamentárizmust az enyészet utolsó grádusába viszi és az alkotmányosság levegőjét Ausztriában egyáltalán megfertőzteti. Kormány párt nélkül, parlament határozott többség nélkül semmi; parlamentariszmfényvesztés, ha még oly ügyes gyakoroltatik is, nem kormányzás. Eppen a tegnapi botrány alkalmával, hogy az egykori demokrata s jelenleg klerikális-feudális antiszemita Lueger egy becsutlen renegát egész aljasságát feneketlen cinizmussal közszemlére vitte, tünt ki, hogy létezik az osztrák képviselőházban a tisztességes embereknek egy többsége; a fenyítéshez, — melyben Luegerit férfias megbotrányozásában részesítette Weitlof, Riegertl egy „pfuj” csatlakozott, Greger haragja egy megsemmisítő kiáltásban tört ki és a lengyelek érzékeny módon éreztették az utca és esatorna hőisével nyomorultsága előtti utálatukat.

Hazugság, rágalmas és becsület rablás, bünyös elfajulás, melyek elkerülhetlenné teszik a tisztességes elemek egyesítését a védekezésre. Reakció, a szellem- és lélek szabadsága elleni erőszak, a kifelé való gravitálás idegen államok után, a nagyban üzött hütlenség kevésbé veszedelmes, kevésbé utálatos elfajulások? Ezek ellen nem lehetne az osztrák parlamentben egy államférfi, okos, hazafias többséget alakítani? Ez nem képzelhető. Gróf Taaffe Ede ezelőtt kilencz évvel vállalkozott azon misszióra, hogy megteremtí ezen igazi osztrák, mindenféle mérséklőleg és kiegyenlítőleg működő többséget Végtelen nehéz feladata volt; ismételve kénytelen volt, ha egyenesen, jobbra, balra, két lépéssel előrehaladt, egy lépést hátrafelé tenni, konceptusát

folyton másítani, majd törölni, majd ismét hozzázírni: — ma véli a „Pester Correspondenz” — talán elérkezett az alkalmas pillanat a nagy kiegyesztelési mű megjelentetésére, hisz maga a tulszigoru önbíráló Horatius kijelentette: nonum prae-matur in annum.

Az osztrák képviselőház ülése. Az osztrák képviselőházban pénteken a budget részletes tárgyalásánál a rendelkezési alapot a kormány ellenfelei, a német ellenzéki pártok és a nacionalista tulzók 128 szóval 116 ellen megtagadták. Ez az eredmény nagy meglepetést szült. Bizalmi szavazásnak azonban az elnök ezt nem tekintete s tiltakozott is az ellen, hogy ilyenül tekintessék. Másnap aztán több felszólalással constatálták, hogy a rendelkezési alapra vonatkozólag letolyt szavazás alkalmából a többség a jegyzők tévedéséből származtatott a kormány ellen szavazók részére, mert a többség tényleg megszavazta a költségvetés e tételét. Voltak, kik a constatált s az elnök által is elismert tény alapján új szavazást követeltek; de Smolka elnök szilárdan ragaszkodott ahhoz a felfogáshoz, hogy az egyszer enunciat határozat többé meg nem változatható, s hogy új szavazásnak semmi esetre sincs helye. A reichsrat képviselőházának pénteken hozott határozata érvényben marad ugyan, de e tévedés kiderülése után a pénteki határozat minden politikai jelentőségét elveszítette.

Külföld.

Az újabb orosz csapatáthelyezésekre vonatkozólag a félhivatalos „Pol. Corr.”-nek a következőket írják Budapestről: Bécsi és budapesti illetékes körökben az újabb áthelyezések híre nem keltett meglepetést, mert már az ősz óta értesülve vannak Oroszország ama szándékáról, hogy a határszéli kerületekben Németország és Ausztria-Magyarország ellen 300.000 embert fog összpontosítani és állandóan együtt tartani. A csapatáthelyezések tehát csak akkor érnek véget, ha ez a szám betelik. Ha e csapatösszpontositásnak nincs is közvetlenül fenyegető jellege, Ausztria-Magyarország mégis kénytelen lesz megtenni az előkészületeket megfelelő ellenintézkedésekre.

majd megint valami lappangó szilaj szenvedélyeség cikázik át rajtuk.

— Én félttem Viktort e nőtől, — mormogja az ügyvéd magában.

Hanem most már késő szólni. Előbb kellett volna Véghehlyit figyelmeztetnie. Talán meg lehetett volna előzni azt, a mi bekövetkezett. De ki gondolhatta, hogy ezt az ildomos, ezt a sokat tapasztalt, nagyvilágot látott embert így megbabonázza ez a leány? Ki gondolhatta, hogy egy negyven éves férfi olyan hamar szenvedélyre lobbant s olyan vakon rohan a házasságba, mint valami huszonnégy éves ifjonez?

— Én még most sem foghatom meg, — töpreng magában Csupor fiskális; teljességgel nem érthetem, hogyan juthat ép szemű, ép eszű embernek eszébe ezt a leányt választani, mikor ott áll mellette Valentine, mikor mindennap összehasonlítás tehet köztük s mikor olyan a különbség kettőjük közt, mint a sugárzó nap, meg egy sötét felhő közt!

IX.
Ezt az összehasonlítást, nem azzal az eredménnyel ugyan mint Csupor fiskális, valóban megtette most majdnem naponként Véghehlyi Viktor.

Elég különös, hogy csak most jutott ez eszébe, midőn már Klotildnak jegyese volt. Igaz, hogy a naponkénti hosszabb együttléttel több alkalmat nyújtott tanulmányozni a fiatal leánynak jellemét, kit addig valóban csak igen futólag ismert. A bensőbb kapocs, mely most egybekötötte, kulesul is szolgált a Klotild szívéhez; e zárkózott szív jobban megnyílt, bár egészen most sem tárult ki.

Viktor észrevehette, hogy menyasszonya nem mond ki minden gondolatot, mely elméjébe ötlök, gyakran elhallgat a beszéd közepén, multjáról nem szeret beszélni s némely kérdésre csak mitsém jelentő mosolyfűfel. A bizalom némi hiányát nem lehetett észre nem venni. Fiatalsága dacára nem volt közlékeny, gyermeked kedély s a szerelem sem nyitotta meg nyelvét.

Ha e részben Viktor összehasonlította őt a szives, nyílt, őszinte Valentine-nal, az összehason-

A német császár betegsége. A charlotenburgi kastély előtt éjjel nappal óriási nép tömeg áll, szorongó kebellet várva a legkisebb hírt is, mely szeretettel császárujának állapotáról szól. A betegségről a félhivatalos „Post” a következőket jelenti: ápril 22 ikén délután 3 órakor már el voltak készülve a legrosszabbra a charlotenburgi kastélyban. A beteg állapota egész nap ingadozott. Déután a láz alább hagyott s a genykiömlés csökkent, a légzés pedig szabadabb. A császár reszkető kézzel azt írta, hogy elég jól érzi magát. Este felé a láz újra kitört egyéb nyugtalanító tünetek kíséretében. A császár öntudata még világos, étvágya nagyon csekély. Csak tejet iszik. A tüdő bántalma és a lob ma sem állapítható meg határozottan, de aggodalom igen nagy. A válságnak rövid idő alatt el kell dűlni. Biznak benne, hogy újabb tályogok nem képződtek, az öntudat épségét is jó jelnek tartják. Tegnap a láz 40 fok, a légzés nehéz volt, hidegrázásnak tünetei is mutatkoztak. E szomorú kilátások közt mult el az éj. Ma délelőtt a testnek nem volt meg a kívánatos hőmérséke, egy fokkal magasabb, mint tegnap reggel. Ugy látszik, a 39 fok permanens s e lázas állapot miatt az orvosok nagyon félnek a legközelebbi éjszakától.

Most már jó uton haladunk.

— A városi főreáliskola ügye. —

I.
A reáliskola kiegészítésének ügye né hány nap mulva a városi közgyűlés elé kerül. A városi tanács ugyanis a reáliskola felügyelő bizottságának, továbbá a jogi és pénzügyi bizottságának javaslata alapján ezen ügyben legközelebb jelentést fog tenni. — Én tehát úgy hiszem, hogy nem lesz fölösleges, ha e lap hasábjain a közönség tájékoztatása végett a reáliskolára vonatkozólag egyet mást el fogok mondani.

Debreczen városnak az 1870. és 1880. évi népszámlálás eredményéből következtetve, ez idő szerint körülbelül 56—57 ezer lakosa van. Városunk ezenkívül, miként ezt már korábban, a reáliskola 1885. évi „Ertesítőjében” kimutattam, kereskedelmi és művelődési központja a Tiszántul eső magyar alföld északi felének, tehát mintegy fővárosa egy oly nagy vidéknek, melynek területét 34—36 ezer négyzet kilométerre, lakosságát pedig mintegy másfél millióra kell becsülnünk. Eb-

lítás nem üthetett ki Klotild előnyére. De mentseget lehetett találni az élet keserű tapasztalásaiban, melyekben gyermekora óta átment, az alárendelt nyomott helyzetben, melyben fölött; kidobtatva az életbe idegenek közé s a kenyérkereset nehéz munkáját végveze, szívének meg kellett némileg keményednie s meg kellett szoknia a zárkózottságot, a hallgatást.

Viktor a jövővel biztatta magát. A bizalom, a kedély melegsége, ama sajátos gyöngéd nőesség, a mi hiányzik Klotildtól, mind megjön később magától a boldog családi-életben. Lepattog a szívéről a páncél, mely most még körülövezi.

— Akkor egészen az enyém lesz, egészen! — suttog Viktor, édes álmodozásba merülve.

Aggódik ugyan, hogy a vidámság, a derű soha sem fog teljesen beköltözni Klotild szívébe; fél, hogy e szép homlokon mindig marad a korábbi borúnak valami árnyéka; néha bizonyos ridegséget tapasztal a szép leány nyilatkozataiban s az bántólag érinti kedélyének finom húrjait.

De szeret engem, — gondolja magában s én boldog leszek vele így is, nagyon, nagyon boldog.

Lázasan várja ezt a percet, midőn majd leomlik köztük az utolsó válaszfal, midőn a pap áldása egyesíti őket, midőn karjaiba zárhatja a kedves, imádott lényt, csókjaiba fuszthatja. Gyönyörtől reszkette gondol arra a boldog napra, azokra a boldog évekre, arra a boldog örökkévalóságra.

(Folyt. köv.)

Látogatás a debreczeni dohánygyárban.

I.
(Z — y L.) Tudom méltányolni a gazdasszonykodás nehézségeit, más oldalról az is igaz, hogy félni szoktam az éles asszonynyelvektől; habár még nem hajtottam nyakamat Hymen állítólagos édes rabigájába s így anyósom sincsen.

A „Debreczeni Ellenőr” tárczája.

A fecskéfészek.

Rogány.
Írta: **Vértési Arnold.**
(Folytatás.)

— Hallatlan! Megfoghatatlan! Hogy nem tudott az a szerencsétlen Viktor külön menyasszonyt találni!

— Még csak nem is szép az istenadta leánya. Barna a bőre, mint valami cigányé.

A férfiak azonban e részben nem értettek egészen egyet a hölgyekkel. A vélemények megoszoltak Klotild szépségét illetőleg. Mit sem árt, hogy a bőre barna. A cigány leányok közt is van szép, gyönyörű, ingerlő, csábító szép. Gusztus dolga. — Sok ember nem tud ellentálni az ilyen tüzes, fekete szemnek.

E fölött hosszasan folyt a vita a kaszinóban. Hanem abban az egyben csaknem mindnyájan megegyeztek, hogy ez a házasság azért mégis csak hóbortosság. Az ilyen vándorló gouvemante-féléknek nem szükséges mindjárt házasságot igény, kevesebbel is beérik. Azért, hogy Vajka Friczi kudarcot vallott a szerelmes verseivel, más ember, a ki okosabban kezdi, boldogulhatott volna.

— Dejszen, — sóhajtott föl Vajka Friczi, — lett volna csak nekem ötszáz hold földem, majd én is boldogultam volna!

— Vigasztalódjál, Friczi, — kiabálnak mindenfelől: — ha majd menyecske lesz, talán jobban megérti szerelmes verseidet.

— Fizesd meg a férjével a virágbokrétát, Friczi — röhög a ferbli-asztal mellől egy vaskos compessor.

— Ne bántások Friczit, — kiabálnak vissza az olvasó asztaltól: — tudja Friczi, hogy mit csinál. Arra a kontóra árendálta már ki Viktortól a feles kukoriczaföldeket. Szemet szemért, fogat fogért. Ha te az én imádotamat, én a te kukoriczaföldedet.

— Vajka Friczi jámbor, türelmes fiatal

ember, aki csak a vállát vonogatja ezekre a tréfás beszédekre; hanem van ott a kaszinóban valaki, a kinek rosszul esik, hogy tréfiát menek üzni a Véghehlyi Viktor nevével. Csupor fiskális az, ki nagyokat üt öklével a kártya-asztalra.

— Kell ez nekünk? — mormogja magában.

S szörnyű haragos szemeket vet mindenkre. Egy síheder, alig pelyhedző bajusszal, valami husz-huszonnégy éves legényke oda lép a billiárdtól s vállára támaszkodik az öreg ügyvédnek.

— Mi a baj, Dani pájtás? Talán bizony te is szerelmes vagy a kis gouvemanteba?

Csupor fiskális nem igen válogatja a szavakat s nem mindig parlamentalis kifejezésekkel szokott élni, ha megharagítja.

— Hallgass, kölyök, — utasította rendre az ifjú urat. Hanem a társaság vénebb részéhez, a melyeknek több esze lehetne, volna egy pár szavam. Én ugyan nem örülök ennek a házasságnak; örül a hóhér; de ha már megtörténik s így volt elvégezve tiszteletes uram szavai szerint, (a tiszteletes fejével bólint, hogy igenis így volt elvégezve), hiába rugdolozunk mi itt ellene s ha kidöntjük is a kaszinó falát, mégsem változtatni rajta.

Arra aztán elmélül egy időre a pletyka. Mindenki visszatér az újságolvasáshoz vagy a ferblihez. Csupor is folytatja a kártyázást; de nagyon szórakozottan játszik, máshol jár az esze s nemsokára föl is kel az asztaltól.

Nagyon nyomott a kedélye s olyanforma tikkasztó levegőt érez maga körül, mint a milyen meg szokta előzni valami zivatar kitörését. Nem szól róla senkinek, de öneki úgy rémlik, mintha valami katasztrófa készülné, mintha a távolban hallaná már robaját s mintha tudná, hogy föltartóztatni nem lehet.

Neki nem tetszik annak a leánynak az arca. Ó figyelemmel vizsgálta és semmi jót nem bír kiolvasni e zárkózott, sötét, barátságatlan vonásokból, melyek majd jégheidegeknek látszanak,

ben a tekintetben tehát a fővárosnak, Budapestnek kivételével bátran kiállhatja a versenyt hazánk bármelyik városával. Szeged, Szabadka és Hód-Mező Várhely népesség tekintetében. — Pozsony, Temesvár, s talán még Arad, Kolozsvár, Brassó és Nagy-Szeben, továbbá talán még Pécs, és Sopron is, az ipar, kereskedelem és szellemi előhaladás, intelligencia tekintetében vannak oly magas, vagy valamivel magasabb polezon, mint Debreczen. De ha az anyagi és szellemi erőt, a népességet, vagyonióságot és intelligenciát együtt vesszük, akkor a nevezett helyek közül most még egyik sem áll előttünk.

De nagy esélődés volna ránk nézve, ha ez elbizakodottakká tenné bennünket: — ha a viszonyokat közelebbről vizsgáljuk, a helyzeteket, ez a mi elmaradásunkat fogja feltüntetni. — Tegyük csak egy kis összehasonlítást.

Debreczenben az anyagi jólét meg van annyira, hogy e miatt más városok irigylődve, vagy legalább hasonló helyzet után sóvárogva tekintenek ránk. Azonban a szellemi jólétnél, a közmíveltségek terjesztésére szolgáló tanintézetekre, az iskolákra, gondolva, már nem igen nagyon dicsekedhetünk. Itt van ugyan a több százados multidű csekélyebb főiskola, mely több irányú elágazásában (akadémia, főgymnasium, tanítóképző, és elemi népiskola) ugyancsak megállja a maga helyét, s melynek főgymnasiuma a pár huzamos osztályokkal együtt 12 osztályra nőtt fel, s egyike a hazai legerősebb gymnasiumoknak; — itt van a régóta nyomorgó realiskola a maga öt osztályával; s végre itt van négyosztályos róm. kath. algynasium.

Van tehát a helybeli 56 ezer lakosra és ezenkívül még az említett nagyvidékek időrekrövű népességére egy teljes és jól felszerelt gymnasium és ezenkívül két csonka más középiskola, t. i. a realiskola és r. kath. gymnasium, mely utóbbiak a maguk feladatát már csak azért sem teljesíthetik úgy mint kellene, mert sem felszerelésük, sem pedig elhelyezésük nem elegendő, sőt nagyon is hiányos. A három tanintézetnek 21 osztálya még akkor sem volna ily nagy népességnek elégséges, ha e tanintézetek különben teljesen kifogástalanok volnának. Miként a legközelebb mult két év bebizonyította, az igazgatók egyik tanintézetbe sem vehették fel mind a beiratásra jelentkező tanulókat. — Egyik iskolából egy, a másikból más ürgy alatt mesterségesen üton voltak távol tartani azokat, kiket vagy kellő hely hiánya, vagy más ok miatt távol kellett tartaniok.

Lássuk most már az előbb említett néhány várost, s azokon kívül egynehány másikat is, hogy a maguk helyzetét annál világosabban megítélhessük. A hazai városok közül legtöbb középiskolája van Brassónak. Itt 3 teljes főgymnasium, egy teljes főrealiskola és két négyosztályos alrealiskola van, az idén még 38, de a jövő tanévtől kezdve 40 osztályos. Ezután következnek Pozsony, Sopron, Nagy-Szeben, Kecskemét és Székelyudvarhely, melyekben két-két teljes főgymnasium és egy-egy nyolcosztályos teljes realiskola van. Teljes főgymnasium és ugyanolyan főrealiskolája van: Győrnek, Pécsnek, Székesfehérvárnak, Szegednek, Temesvárnak, Aradnak, Nagy-Váradnak, Kassának és Lőcsének. Három főgymnasium van Kolozsvárban, kettő Eperjesen és Újvidéken. Nyolcosztályos teljes főrealiskola van Körmöcsányban, a csekély népességű Déván és Nagy-Kállóban.

Ezeken kívül még több hazai kis városban is egy egy főgymnasium mellett még vagy négy vagy pedig hatosztályos gymnasium is, így pl. Szatmár, Mármáros-Sziget, Pápa, Selmeczbánya stb.

En azt hiszem, hogy Debreczen város törzsgyökeres magyarn lakossága nem szívesen venné tölem, ha én ama városokat bármely más tekintetből Debreczen városához mérnem hasonlítani. De iskolák tekintetéből, miként a felhozott adatokból kiténik, az összehasonlítást kénytelenek vagyunk eltérni s be kell vallanunk, hogy az iskoláztatás terén ama városok minálunk előbbre vannak, s hogy mi amazok csekélyebb népessége és vagyoniósága mellett is azokhoz képest hátramaradt helyzetben vagyunk.

Ezen elmaradást akarja most a városi tanács helyre hozni, midőn a realiskolának átalamosítása, illetőleg nyolcosztályosra leendő kiegészítése ügyében, az említett két bizottság javaslata alapján előterjesztést tesz a közgyűléshez.

A javaslat értelmében a realiskola átalamosítása a városra nézve jelentékeny áldozattal jár. Nem kiesinyeljük mi azt a pénz-áldozatot, melyet a tanács e célra a közgyűlés által majd megszavaztatni javasol; — de mikor ezt beismertjük, viszont azt is egész határozottsággal mondhatjuk, hogy kevesebb áldozat árán egy ily nagy jelentőségű és városunk jövő fejlődésében nagy hatásra bívatott tanintézetet semmiképpen sem volnánk képesek megszerezni.

Különbön is maga az állam jóval tömegesebb összeggel fog e tanintézet fenntartási költségeihez járulni, mint az, melyet a városnak e célra kiadnia. Egy ilyen nyolcosztályos realiskola évi kiadásait ugyanis 27—28 ezer forintnak kell tennünk. Ennyibe kerülnek most a főrealiskolák a főnevezett városokban. Ebből, ha levonjuk is a város által adandó 6000 forintot és a tandíjból is remélhető 3—4000 forintot; még akkor is 17—18 ezer forintot tesz az összeg, melyet az állam évenként az iskolára költ. Ez 300—350 ezer forint töké befektetésnek felel meg, melynek hasznát élvezik ugyan a városunk környékén lévő azon községek lakói is akkor ha gyermeküket ez iskolába fogják küldeni; de első sorban mégis csak Debreczen város lakossága veszi hasznát.

Fazekas Sándor.

Napi hírek.

Városi közgyűlés.

Folyó hó 26-án, esütörtökön d. e. 10 órakor a városháza nagytermében rendkívüli közgyűlés tartatik, melynek tárgyai: 1. Miniszteri rendelet, mely szerint a ref. egyház és a város közt a realiskola helyétől szolgált egyházi telek vissza bocsátására nézve kötött egyezség jóváhagyott. 2. Tanácsi előterjesztés a realitánának az állam által ezébe vett átvétele ügyében. 3. Ugyanaz a selyemtenyészés emelése végett kibocsátott miniszteri rendeletre.

Debreczeni főiskola.

A tavaszi egyházközségi közgyűlés által betöltendő új szövetségi irasmagyarázati tanszékre a kitűzött határidőig, f. hó 15-ig 7-en adták be pályázati kérvényeiket, u. m. Venetianer Sándor, rohrbachi lelkész Bessarabiában, Szondi Béla sarkadi segédlelkész, Sass Béla, Berlinben tanuló akadémikus, Erdős József új-sóvári lelkész, Ferenczy Gyula megválasztott krassói magyar kollegája mellett. Mert meg kell említenünk, hogy e gyárban minden egyéb felszerelési és berendezési darab honi termék. Nem is illenék másként egy „magyar királyi dohánygyár“hoz, mely czim a fő- és az igazgatósági épületek homlokzatán is ott büszkélkedik.

A géberendezés legnagyobb része a díogyőri állami vasgyárból való; az épület vasrészeit a Schlick gyár, a dohányvágó gépeket egyetlenegy kivételével, mely a Flints offenbacheri cégétől került ide, Röck István szállította; az asztalos munkák Harsányi István helybeli asztalos versenyképességét bizonyítják.

A gépházból alvilágba jutottunk; a föld alá, jobban mondva egy óriási 2 emeletes épület roppant téglá halma alá. Mint egy labirintus, ágaztak szét előttünk a pinceszervi keskeny úregek. Hanem gondosan ki cirkalmazott szabályzatú és bölcs beosztás van ezekben a hálózatos alagutakban. Egy gyenge fényű lámpás világnál csaknem négy kézláb bukkantunk vékonyabb és vastagabb vaseszegek alatt, melyek párosával bordaszerűen futják végig az úregeket a 240 méter hosszúságú épületben. Ha egy vonalban ki lennének nyújtóztatva, aligha versenyre nem bocsáthatnák azokat a mi kis vasutunk hosszúságával.

Hogy miképpen történik az a gőzfűtés, tövéről hegyire megmagyarazták nekünk kalauzaink, hanem mi ezt a tudós magyarázatot olyan formán tudjuk olvasniuknak tovább adni, mint a vénbakkancsos az ágyu leírását, kitől midőn azt kérdezték a falubeliek, milyen az ágyu, így határozta meg: egy juk, a melyket körül öntenek rézszel.

Ezen definió mintá szerinti, a légfűtés a már említett úregek levegője, melyet a gőzzel felt vaseszegek felmelegítenek.

Azaz hogy mégis többet és okosabbat szólván az anekdotából bakkancsossal, ez az egész gőzfűtési berendezést találónak, azaz érdekm Knuth budapesti gyáros.

rendszerhez. Azok a vaseszegek, a gépházból, a szív kamarából szépen elvezetik a gőzt a földalatti úregekbe, melyek a levegőt folytonosan nyelik a szabadból. Az így felmelegített levegő aztán a falakban lévő nyílásokon szelvényük segítségével totszérszerinti mennyiségben vezethető fel a termekbe.

Figyelemreméltó a szellőztetés rendszeré is. Nem egyéb ez, mint egy technikus ügyességgel kombinált és keresztül vitt lélegző folyamat. A berendezés valóságos léggőz szerv, mely ép úgy mint az emberi, kétféle működést végez. Elnyit, egészséges, friss, tiszta levegőt szolgáltat a testnek — a gyárépületnek s anyag kiválasztást hajt végre: a szénásvat, a felhasznált levegőt kivezeti.

Szaj, illetőleg orr az a csinos kis deszkapavillon az ózakra nyíló főbejárat előtt. A metszése finom, alakja szabályos mint egy görög orr. A szabad, fertőtlen levegő, melyet a szél a Nagyerdő felől hoz, ezen a pivilonon keresztül bejut egy széles boltosított úregebe — ez a légeső —; majd egy gözhajó hajtókerekéhez hasonló lapátos keréket talál a betuduló levegő s ezen keresztül sivitván, a szembelevő kőszarkantyú két felé osztja, az épület jobb és balsarkányai alatt lévő gerincezserü tunellek között, melyek részutasos vezető mellék nyílásaival eszünkbe juttatják az ós keresztény katakombákat.

És a tüdő? A tüdő a gépház, honnan a szellőztetés szabályozása történik. Ilyen berendezés mellett aztán a termék levegőjét sohse fertőztetik meg a különféle gázok, hanem az mindig tiszta és egészséges marad.

Ajánljuk ezt a ventilátiót a debreczeni polgári kaszinó figyelmébe. Ugy is régóta kísérti már a szellőztetés-ügye. Megmondjuk a cég nevét is, mely a dohánygyárban egy a gőzfűtési mint szellőztetési berendezést, egy mással, az emberi szervezet légzésé és vékeringéséhez hasonlólag, olyan szoros összeköttetésbe hozva-tervezte és megvalósította. Ez az érdekm Knuth budapesti gyáros.

radna, s csak addig maradna az állam használatában míg ez ott realiskolát tart fenn. Ha az állam a realiskolát megszüntetné akkor a telek az épülettel a város kezébe jutna vissza s az évi 6000 frtot sem fizetné attól kezdve.

Ime, röviden összefoglalva, ez a javaslat tartalma, melyet a tanács legközelebb a közgyűlés elé terjesztani szándékozik. Szűk ségesnek látom itt megjegyezni, hogy ama kiadás vagy teher, melyet e javaslat értelmében a város magára vállal, semmivel sem több, mint az, melyet a Debreczennél jóval kisebb népességű, vagy szegényebb városok, mint például Pozsony, Sopron, Győr, Székesfehérvár, Kassa, Temesvár stb. városok adtak és adnak az államnak, az ezen városokban lévő realiskolák átadása vagy felépítése érdekében kötött szerződés értelmében. Pedig eme városokban nem volt oly égető szükség a második, vagy harmadik középiskola felállítására, mint itt mi nálunk.

De azért meghozták az áldozatot, mert tudták, hogy abból a hason első sorban is ő radjuk és városunkra hárának, egyrészlő a közvetve visszatérő jövedelemben, más részről pedig a polgárság gondolkodásának az alakításában, az általános műveltségnek emelésében, különösen pedig az iparos és kereskedő osztály számára oly igen szükséges modern ismereteknek, a művelt világnézetnek terjesztésében és ez által a kereset-képesség fokozásában.

Különbön is maga az állam jóval tömegesebb összeggel fog e tanintézet fenntartási költségeihez járulni, mint az, melyet a városnak e célra kiadnia. Egy ilyen nyolcosztályos realiskola évi kiadásait ugyanis 27—28 ezer forintnak kell tennünk. Ennyibe kerülnek most a főrealiskolák a főnevezett városokban. Ebből, ha levonjuk is a város által adandó 6000 forintot és a tandíjból is remélhető 3—4000 forintot; még akkor is 17—18 ezer forintot tesz az összeg, melyet az állam évenként az iskolára költ. Ez 300—350 ezer forint töké befektetésnek felel meg, melynek hasznát élvezik ugyan a városunk környékén lévő azon községek lakói is akkor ha gyermeküket ez iskolába fogják küldeni; de első sorban mégis csak Debreczen város lakossága veszi hasznát.

Fazekas Sándor.

lalkész, Lipcsében hallgató akadémikus, Kiss Bertalan keéri lelkész, Berde Sándor kaczkői körlelkész Erdélyből, A theologiai tanárok pénteken vizsgálták át további eljárás végett a pályázati kérvényeket mellékleteikkel együtt megtevén a sorrend megállapításával a magok ajánlatát.

Athelyezés.

Versbach M a n ó lo-vag őrnagy a vezérkartól véglegesen áthelyeztetett a gyalogsághoz s a városunkban állomásozó 39 ik gyalogsorezredhez osztott be.

A tartalékosok köszönete.

A 39 ik gyalog ezred 9-ik századánál 13 napi fegyvergyakorlatra bevonult tartalékosok el nem mulasztják, hogy ez uton köszöneteket ne fejezzék ki a fent nevezett század tisztikárának, kik bár a szó szoros értelmében katonák, de mindazon által oly humanus bánásmódban részesítették a bevonultat, a mely sokszorosan megérdemi a forró köszönetet. Eljen Czeiler kapitány az ő tiszti karával!

Alsó-szabolcs-hajduvidéki ev. ref. egyházmegyéjéből.

A T. Polgáron és a hozzátartozó Sz. Margitta-pusztán elszörve élő ev. reformátusok vallás-erkölcsi élte táplálása végett missioi állomást készöl felállítani az alsó-szabolcs-hajduvidéki egyházmegye. Tempelom, iskola és lakáshelyiség vételre már van egy kis alap s a közalap évi 500 frt segélyt helyezzék e célra kilátásba a kiküldött bizottságnak a missioi állás berendezésével még ezen évben el készílnie. — Az egyházmegye közpénztárában felül van, 5000 forinton a lelkészek gyámpénztára pedig több mint 30000 frtnyi vagyonnal bir. Ez intézet az újabb szabályzat szerint 6 szövegnek 300 300 frt évi segélyt, a régibb alapon pedig kettőnek száz-száz forintot fog adni 1888-ról s mégis marad 1200 frt. tökécsiteni valója.

Leesett a robogó vonatról.

Nyitrai János vasuti kalauz a magyar államvasutak p. ladányi-kabai szakaszán a vonatról leesett és súlyos sérüléseket szenvedett.

A Fröbel gyermekkert társulat közgyűlése.

holnap délután 4 órakor fog megtartatni az ev. ref. felsőbb leányiskola egyik tantermében.

Névmagyarosítás.

Íf. Spitzerer Sámuel debreczeni lakos vezetéket belügyminiszteri engedéllyel „Kovács“ra változtatta át.

A r. kath. templomban.

tegnap nagy műelvezetben részesülhettek azok, a kik a 11 órai misén, — melyet Szakszó Rezső prépost plébános tartott — jelen voltak; és pedig igen szép nagy számú közönség hallgatta a misét. Míse alatt ugyanis K o p a c s i Juliska k. a. Gonnod „Ave Mária“-ját s T a k á c s Mihály ur, a budapesti operaszínház elsőrendű tagja egy régi egyházi éneket soló énekeltek.

Az ev. ref. egyháztanács gazdasági bizottsága.

f. hó 25-dikén d. u. 3 órakor ülést tart az egyház pénztári hivatalában. Tárgy: folyó ügyek.

A debreczeni lovaregylet közgyűlése.

A debreczeni lovaregylet tegnap este 7 órakor közgyűlést tartott a városháza nagytermében. S i m o n f i y Imre kir. tanácsos polgármester elnöklete alatt. A gyűlésen felolvastattott a D r a v e c z k y Aurél által kidolgozott és H a r k á n y i Andor által benyújtott új alapszabály tervezet, mely némi módosításokkal elfogadtatván, megerősítés végett a miniszteriumhoz felterjesztetni határozottatott. — E n g e s e r József három új részvényest jelenített be; ezek: gr. Vurmbraud Ernő, gr.

Szapáry G...
tette tovább...
dijára 126...
darab 20...
A pénztár...
teljesen re...
gatóságnal...
és M á r...
dekei javá...
jegyzőkön...
más lénye...
gyűlés. Igy...
jövőre az...
zölje ki...
aranyból...
készítésre...
ezen díj...
legalább...
nehogy v...
ben tartat...
egylet...
nyat ad...
— S...
és kir 7...
39 számú...
szülők...
évre s...
intézkerek...
világosítá...
kiegészít...
— K...
vényható...
sén egyh...
vaslatát...
gyei taka...
pénztár...
épitendő...
piaczérb...
enged...
Az árural...
dekeinek...
Szor...
télye volt...
előtt men...
bátvívrag...
todikszor...
részben...
előadásán...
a lovsere...
ryk ültek...
liának, ki...
most K o...
Ihona hely...
ráadásul...
a hogy v...
szorot, s...
Nebán...
czagni a...
hogy mily...
és Rónas...
— A...
játzanak...
kodási he...
Az utolsó...
érdeklőne...
érdéklőd...
gató buz...
hogy meg...
Sohol a...
az új dat...
ujdsága...
g e t h y...
lesznek...
K e d d e...
igazgató...
vigjáték...
h e a o...
v a l é s...
t ö k ö n...
t e k e n...
lomjátéka...
bucsnelő...
operett...
v i r a g...
Val...
szintárus...
hogy a...
bizonyít...
nyára V...
dék leg...
tevékeny...
meltóva...
zönség...
e héten...
rég nem...
rül szim...
Juliska...
és vonzó...
menőkn...
az este...
Rit...
gató kö...
a körülm...
operaház...
ma a sz...
dik szak...
a követi...
d a l...
T a k á...
2. A s...
nője“...
Lajos, z...
K e t t...
lik: K o...
hály ur...
ur oly...
verseny...
lehet ve...

ÁLLAMSORSJEGYEK à 2 FRT.

3 főnyeremény à 25.000 frt
és számos mellék-nyeremény.
(Minden 30 ik sorsjegy nyer.)

Huzás május 3-án.

1 darab ára 2 forint — kr.
3 darab ára 5 forint 40 kr.
6 darab ára 10 forint 25 kr.

Kapható

KATZ JAKAB

lottó- és dohány-tözdéjében

DEBRECEN.

Főpiacz, Teleki-utca sarkán.

Vidéki megrendelést postautalvánnyal kérem
bérmentesítésre 15 kralt többlet.

Hajdúvármegye és Debreczen sz. k. város főispánjától.

308.
1888.

Pályázati hirdetmény.

A Debreczen sz. kir. városánál üresedésben levő két közigazgatási gyakornoki állásra, mely állások mindegyike évi háromszázhatvan (360) forint fizetésből álló javadalmazással van összekötve ezzel pályázat hirdettetik, s az ezen állásokra pályázni kívánók felhivatnak, hogy közzé tegyék pályázati kérvényeiket hozzám, folyó évi május 1-és napjáig benyújtsák.

Debreczen, 1888. április hó 7-én.

GRÓF DÉGENFELD JÓZSEF.

1100 tk.
1888.

Arverési hirdetm. kivonat.

A püspökládányi kir. járásbíróság mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy Kóhn Adolf, mint Lippe Sámuel engedményes végrehajthatónak Glück Julianna végrehajtást szenvedő eleni 300 frt. tőkekövetelés és jár. iránti végrehajtási ügyében a debreczeni kir. törvényszék területéhez tartozó p.-ládányi 24 sz. tjkvi. A + 1. sor 28 hrszámú ingatlanok Glück Juliannát illető része az árverést 1600 frtban megállapított kikiáltási árban elrendelte és hogy a fennebb megjelölt ingatlanok az 1888. évi május hó 15-ik napján délelőtt 9 órakor ezen tkvi. hatóság iroda helyiségében megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási áron alól is eladtni fog.

Árverezni szándékozó k tartoznak az ingatlan becsárának 10%-át vagyis 160 forintot készpénzben, vagy az 1881. LX. t. cz. 42. §-ban jelzett árfolyammal számított, és az 1881. évi november hó 1-én 3333. sz. a. kelt igazságügyminiszteri rendelet 8 §-ában kijelölt óvadékképes értékpapirban a kiküldött kezéhez letenni avagy az 1881. LX t. cz. 170 §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

Kelt P.-Ladányban a kir. járásbíróság mint tkönyvi hatóságnál 1888. évi április hó 7-én.

László

kir. aljárásbíró.

BORSÁNYI VIKTOR

gazdasági gépgyáros és gépraktár tulajdonos

ajánlja a n. é. gazdaközönségnek újabb díszan felszerelt gépraktárát, hol készletben kaphatók mindenféle két barázdás ekék, egybarázdás Gubitz-féle ekék és eke-részek, kapállók, töltőgépek, magtartók, Howard és Scott boronák

Soros és szorvatógépek, szénagyűjtők, szeska és repavágók, tengerimorzsolók, többféle szelelő és Backer-féle rosták üszögvasztor szerkezettel; Humfrís féle export-rosták, konkolyválasztók (Trieur), könnyen kezelhető ruhamángorló-gépek, kútszivattyúk, kerti-fecskendők és bor-sajtók, továbbá:

Gőzeséplőgépekhez való részletek,

tengelyek, rézperselyek, aczéldobsinák, faléczek, faperselyek rézbéléssel, rugók, csavarok, dugattyúkarikák (Kolbenringe), kazáncsövek, csőzori gépek, tüzelőrostélyok, szivatómlők, malomtengelyek, mentőbádógok, rostaszövetek és egyéb géprészek.

Gépműlyemben mindenféle gép- és kazánmunkákat, javításokat, fűrészfogak kipróbálását jutányos árak mellett teljesítik. A gőzhengerek kifurását ahoz külön szerkesztett fűrógéppel rajta a gépen bárhol eszközöltem.

A legújabb kéveköttő és más mindennemű

Aratógépeket

jutányos áron szállítom s azoknak munkaképességéről felvilágosítással szolgálok, a gépek felállításához, elindításához begyakorlott munkást s a szükséges pótrészeket készletben tartom.

Végül egy egészen újonnan kijavított Schuttleworth-féle 10 lóerejű gőzmozgony a legújabb szalmafüő szerkezettel és Expensióval felszerelve jutányos áron eladó.

Üzlethelyiség: Debreczen, Nagyvárad-utca. 2227. saját-ház.

A NEW-YORK életbiztosító-társaság.

Alapítatott 1845-ben s tisztán kölcsönösségen alapul.

1888. január 1-én az aktívák 430 millió frankra rugtak. — Felosztható nyeremény-többlet 34.471.813 frank.

A tőke letétek jövedelme 19½ millió frank, a mi az aktívák 5%-át, és a tartalék 5½%-át teszi.

Fennállása óta 1888 január 1-ig a társaság kifizetett:

Esedékes biztosításokért 272.573.634 frankot.
Nyereményekért és visszaváltásokért 278.066.240 „

Az 1837-ben újonnan felvett biztosítások 553 millió frankra emelkednek.

A társaság Europa fővárosaiban épügy mint Ázsiában, Afrikában, Amerikában fiókokat állított fel. Miután tisztán kölcsönösségen alapul és miután nincsenek részvényesei, a tőke és nyeremény a biztosítottak kizárólagos tulajdona marad.

Referenciák Magyarországon:

A magyar általános hitelbank.
A pesti magyar kereskedelmi bank.
A magyar pénzváltó s leszámító bank.
Strasser és König Budapesten.
Deutsch Ignác és fia Budapesten.

Közelebbi felvilágosítást ad

a NEW-YORK életbiztosító-társaság igazgatósága
BUDAPEST, KORONAHERCZEG-UTCZA 20.

Debreczeni főügynökség BECHERT MANO urnál.

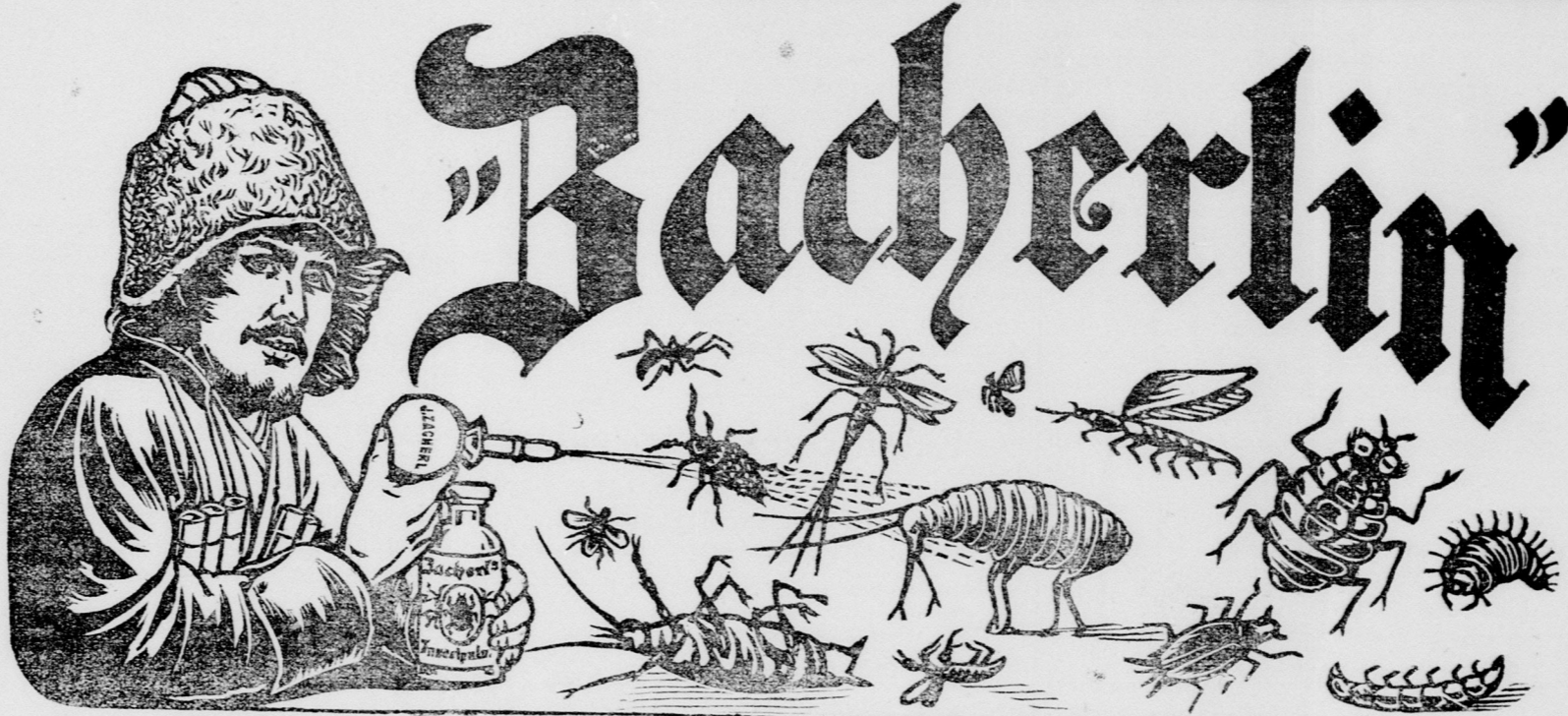
Arverési hirdetm. ki onat.

A h.-büszörményi kir. járásbíróság mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy Veisz S. bej. kereskedő cég végrehajthatónak Csobai László végrehajtást szenvedő elleni 79 frt 04 kr tőke követelés és jár. iránti végrehajtási ügyében a debreczeni kir. törvényszék a h.-büszörményi kir. járásbíróság területén lévő s a h.-büszörményi 10342 tjkvben foglalt 3223 hrsz. alatti 3193 népsorszámú ház s udvarból álló ingatlanra 600 frt, a h.-büszörményi 10940 szám alatti telekkönyvben foglalt A + 2829 hrsz. alatti ingatlanra s 2810 népsorszámú házra 600 forint, végül a h.-büszörményi 7816 szám alatti telekkönyvben foglalt 8999/1 hrsz. alatti ingatlanra az árverést 186 frt — kiban ezzel megállapított kikiáltási árban elrendelte és hogy a fennebb megjelölt ingatlanok az 1888. évi Május hó 9-dik napján délelőti 9 órakor alólírt bíróság hivatali helyiségében megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási áron alól is eladtni fognak.

Árverezni szándékozó k tartoznak az ingatlan becsárának 10%-át vagyis 60 — 60 forint és 18 forint 60 krajczárt készpénzben, vagy az 1881-dik t. cz. 42-dik §-ában jelzett árfolyammal számított és az 1881. évi november hó 1-én 3333. szám alatt kelt magyar király igazságügyminiszteri rendelet 8. §-ban, kijelölt óvadékképes értékpapirban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881: t. cz. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

Kelt H.-Büszörményben a kir. járásbíróság mint telekkönyvi hatóságnál 1888. évi február. hó 26-ik napján.

Deák Ferencz.
kir. aljárásbíró.

a legkitünőbb valamennyi rovar ellen!

Ezen legújabb kiváló különlegesség meglepő erővel és gyorsasággal pusztít el lakásokban, konyhákban és vendéglőkben mindennemű férget, nemkülönben házi állatainkon, istállókban, növényeken, üvegházakban és kertekben. Valódi minőségű „Zacherlin“ csak: névaláriás és vedjegygyel ellátott eredeti palackokban árulatik. Ami nyitott papirosban méretik ki, az sohasem „Zacherl“ féle különlegesség!

ZACHERL J., Bécs. I., Goldschmiedgasse Nr. 2.

Kapható a következő czégekknél:

Debreczenben:

Szabó Zsigmond urnál,
Csanak József urnál,
Varga Lajos urnál,
Szepeffi Antal urnál,
Gassner Károly urnál,
Kohn Henrik urnál,
Benedek Árpád urnál,
Veidner József urnál,
Ganovszky Lajos urnál,
Götl Nándor gyógyszer. urnál,
André Károly urnál,

Dr. Rothschnek Emil urnál,
Deutsch A. és Kun uraknál,
Dömök Béla urnál,
Wenger János urnál.

Nagy-Váradon.

Hirschmann Ede urnál,
Bartsch Arthur urnál,
Kiss Sámuel urnál,
Janky Antal urnál,
Huzella Mátyas urnál,
Mihellty Pál urnál,
Nyir György urnál,

Wurst Gyula urnál,
T. Gallawitz urnál,
Schön Miksa urnál,

Nyiregyháza.

Korany Imre urnál,
Hoffmann Adolf urnál,
Gross S. M. urnál,
Lederer Ignác urnál,
Glück Ignác urnál,
Feszt László urnál,
Szopko Alfréd urnál.

Hajdu-Büszörmény.

Gemeinbeck József urnál.
Hajdu-Nánás.
Slachta János.
Nagy-Kálló,
Nagy Károly urnál.
Nagy-Károly
Wagner Lajos urnál.
Szoboszló.
Trocsányi Imre urnál.
Tokaj.
Rainer D. urnál.

A vidéken valódi Zacherlin' ott kapható, hol „Zacherlin falragaszok“ láthatók.